Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 27-го ЧЕРВНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 166. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 27, 1952. VOL. LX.

КОНҐРЕС ПРОХАЄ ТРУМАНА ВИКОРИСТАТИ ЗАКОН ТЕФТА-ГАРТЛІ

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів присдналася до давнішої ухвали Сенату й ухвалила від себе прохання до президента Трумана, щоб він покористувався законом Тефта-Гартлі для покінчення страйку сталеварників, який триває уже 24 дні. Заки ця ухвала була прийнята, конґресмен Кларенс А. Бровн, республіканець з Огайо, поставив поправку, щоб у ній вжити вислову, що Палата „доручує" президентові покористуватись цим законом, одначе при голосуванні перейшло слово „прохає" 190 голосами проти 133. З Білого Дому не подано жадної вістки, чи президент послухає прохання. Зате з Питсбурґа наспіли вісті, що внаслідок згоди між підприємцями й юнією сталеварників над останніми двома точками в контракті, усунено всякі перешкоди до заключення умови, отже страйк може покінчитися найдальше до тижня. Це подав до відома конґресмен Чарлз А. Галек, не подаючи джерела своїх інформацій. Аґенція „Юнайтед Пресс" уже попереднього дня принесла вісті, що в Ню Йорку прийшло до згоди між юнією сталеварників й підприємством „Бетлегем Стіл Компані" в справі „юнійної робітні" і платні за попередні місяці, одначе цю умову відкинули інші підприємці. Назву „юнійна робітня" перемінено на „кооперацiйна робітня" в тому значенні, що робітник може стати до праці в фабриці і щойно після тридцяти днів він мав би обов'язок вступити до юнії, а не наперед, як цього досі домагалася юнія. Платня, з підвишкою по 25 ц. на годину, мала б бути обов'язувальна від 15 березня. Підприємці годилися давніше на день 1 квітня як початок нової платні. Прохання Палати, вжити закон Тефта-Гартлі для наладнання страйку, це та сама пропозиція, що її поставив був у Сенаті сен. Гері Ф. Бирд. Її вписали як поправку до закону про продовження контролі 10 червня 49 голосами проти 30, саме того дня, коли президент у промові на спільному зібранні обидвох палат зажадав ухвалити закон про дозвіл захопити підприємства для наладнання страйку. Страйк триває від 2 червня, коли то Верховний Суд проголосив, що президент не має права захоплювати сталеварні для закінчення страйку без окремого закону на такий крок.

Палата скасувала всі обмеження на платні й ціни

Вашинґтон.— Сто вісімнадцятьома реєстрованими голосами проти вісімдесят сім Палата Репрезентантів тимчасово скасувала всі обмеження на платню й ціни від 31 липня. Ця ухвала прийшла несподівано саме в часі, коли мала починатись дискусія над продовженням теперішніх контроль, бо теперішній закон про оборонну продукцію, з постановами про контролю під час мобілізації, вигасає в найближчий понеділок. Палата змінила себе на „комісію цілости", щоб не передавати цієї справи під наради правильної комісії і тому мала право передискутувати й вирішити її якстій. Одначе, якщо б на наступнім засіданні явилось більше конґресменів, тоді вони можуть ухвалити іншу постанову в цій справі, уневажнюючи теперішню ухвалу. Сенат ухвалив був продовжити контролю цін і платень разом з контролею комірного до 28 лютого 1953, отже на вісім місяців. Контроля комірного продовжена Палатою на один рік і її не знесено у вчорашній ухвалі.

Безпідставне затримання проф. Латімора

Вашинґтон. — Проф. Латимор часто бував посуджуваний в сприянні комуністам хоч проти нього ніколи не висувало офіційного обвинувачення.

Недавно, отримавший відомості, що проф. Латимор задумує відвідати країни поза Залізною Заслоною, державний департамент зарядив не випускати його поза кордони ЗДА. Одночасно було доручено рацівникам Еф-Бі-Ай перевірити цю справу, що про неї поінформувала С. І. А. (Центральне бюро розвідки) особа, що її імени досі не оголошено. Розслід виявив, що інформації цієї особи були неправдиві. Слідство ще триває й, якщо безпідставність підозрення підтвердиться, то уряд прилюдно вибачиться перед Латимором. Тим часом департамент справедливости повідомив, що він розпочинає кримінальний процес проти несумлінного інформатора. На процесі, інформаторові буде закинено свідоме і злісне обдурювання урядових чинників та очорнювання громадянина. У випадку доведення вини, обвинуваченому загрожуватиме кара п'ятьох років в'язниці чи десятки тисяч долярів грошима.

ТРУМАН КЛАДЕ ВЕТО ПРОТИ БИЛУ МЕК КАРРАНА, НАЗИВАЮЧИ ЙОГО „ГАНЕБНИМ"

Вашинґтон. — Президент Труман, у з'їдливім посланні до Конґресу, поклав своє вето проти загального іміґраційного закону Мек Каррана-Волтера, називаючи його постанови „гіршими ніж ганебний закон про чужинців з 1798 р.". Президент опрокидуючи постанови нового законопроєкту, що охоплює 302 сторінки друкованого письма, ствердив, що вони „навмисно й пляново" понижують народи Азії й Східної та Південної Европи. Він заявив, що деякі постанови це „абсурд" а інші „жорстокі", а цілий проєкт побудований на фальшивих засадах і „становить негідний крок взад". Президент признав, що деякі постанови проєкту пожадані, одначе він з жалем стверджує, що ці постанови поміщені всуміш з іншими, які утривалюють несправедливі постанови проти деяких народів. Зокрема президент наталврував прийняття квот з 1920 р. для встановлення кількости нових іміґрантів, а крім того постанови, які виразно роблять різницю між іміґрантами з Західної Европи і Південної та Східної. „Думка поза такою дискримінаційною політикою така, що американці з англійськими або ірляндськими іменами це кращі люди ніж американці з італійськими, або грецькими й польськими іменами". Кладучи вето проти цілого законопроєкту, Труман зажадав від Конґресу встановлення комісії, складеної з визначних американців для переведення основних студій над іміґраційною політикою і над системою квот, а тимчасом радить усунути заборону іміґрації з Азії і ухвалити тимчасовий закон про допущення до ЗДА додатково 300,000 втікачів з'поза Залізної Заслони.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ СЕНАТОР ЗА ПІДТРИМКУ ПОЛІТИКИ ТРУМАНА В ЕВРОПІ

Вашинґтон. — Провідний республіканський сенатор і знавець закордонної політики в Конґресі, Александер Вайлі з Вісконсін звернувся до своїх республіканських товаришів, щоб в майбутній плятформі Республіканської партії вмістити засади Трумановоі політики щодо Европи. Не називаючи нікого по імені, Вайлі, як припускають, мав на думці в першу чергу сенатора Роберта А. Тефта й сен. Джозефа Р. МекКарті. У своїй промові, Вайлі натаврував спроби „встановити смішні винаходи для всебічного лікування" в закордонній політиці, у якій він бере участь. У випадку перемоги Республіканської партії при надходячих виборах, Вайлі став би головою комісії закордонних справ. Він між ін. згадав про вимоги розбудувати повітряну силу, як єдиний засіб перемоги над усяким ворогом, як це дораджує сен. Тефт. „Я не бажаю осягнення влади для Республіканської партії шляхом нерозбірчивих вилivів отруї проти поодиноких осіб, замість сокійної аналізи справ і відносин та засад" — заявив сенатор. „Ми, американці, мусимо позбутися некомпетентних осіб, нельояльних громадян з уваги на нашу безпеку, одначе нам треба це зробити традиційним американським способом", пригадував Вайлі. Ці слова, на думку знавців, стосуються до сен. МекКарті, який безупину закидає департаментові стейту втримування на службі комуністів.

Зростає число прихильників Гаррімана в Демократичній партії

Ню Йорк. — Нюйоркський конґресмен Демократичної партії Пол Фіцпатрик відбув пресову конференцію в готелі Білтмор, на якій висловив думки, що відбивають настрої впливових середовищ Демократичної партії. Фіцпатрик заявив, що він не вважає губернатора Адлая Стівесона з Ілиной за кандидата й що сподівається, що Стівенсон не матиме успіху на конвенції в Шікаґо. Одночасно Фіцпатрик заперечив чутки про суперечки, що ніби розвинулися навколо кандидатури Гаррімана. Навпаки, він підкреслив, що Гарріман має тепер зміцнене становище хоч би в місті Ню Йорку, де за ним вже висловлюються п'ять провідників партії. Перевага симпатій середвиборців до Гаррімана помічається також в усьому стейті Ню Йорк й тому Фіцпатрик певний, що й делеґати на конвенції в Шікаґо підуть за голосом своїх виборців й голосуватимуть за кандидатурою Гаррімана.

Очищування Державного Департаменту від підозрілих елементів

Вашинґтон. — У Сенатській підкомісії асиґнування складав прилюдні зізнання Карлайл Гамелсин, депутат при державному секретареві, вияснюючи причини „чистки", що відбувалася в Державнім Департаменті. Гамелсин ствердив, що, почавши від 1947 року, 420 осіб були змушені залишити працю в державному департаменті на підставі найрізніших підозрінь й обвинувачень щодо їхньої діяльности й поведінки. Частина з видалених не дотримувала службових таємниць, інші виявились невідповідними щодо їх моральности й поведінки. Лише в 1951 році з-поміж працівників департаменту було усунено 119 осіб на підставі закидування їм гомосексуалізму, який сприяв зближенню видалених з підозрілими людьми. Відомості, предложені сенатській підкомісії, викликали гостру дискусію між членами підкомісії.

Робітники проти комуністичних впливів в юніях

Вашинґтон. — Могутнє об'єднання промислових організацій, що має назву „Конґрес Індустріяльних Організацій" (КІО) ствердило зріст антикомуністичних впливів в юніях, що опановані прихильними комуністам особами. Віцепрезидент КІО заявив у Сенатському підкомітеті праці, що рядові члени прокомуністичних юній наставлені дуже прихильно до держави й що вони порвуть свій зв'язок з провідниками, якщо ці провідники колибудь зарядять страйк, що матиме політичне підложжя на некористь країни. Некомуністична більшість робітництва бажає бути льояльною своїй державній владі, а тому, як зазначив віцепрезидент КІО „не легко буде комуністично настроєному проводові використати його становище проти інтересів цієї країни".

Відкривають шпиталь для наркоманів

Ню Йорк. — Після переведення різних перемін у шпиталі Ріверсайд Госпітал, побудованім на острові Норт Бродер, від найближчого вівтірка будуть приймати до нього перших наркоманів, починаючи від наймолодших. Стейтова й міська влади здоров'я прийшли до висновку, що найкращий засіб рятування дітей і старших від налогу вживання наркотиків, це відповідне лікування в шпиталі. Шпиталь відвідали знавці таких пороків, між ін. міський комісар шпиталів, д-р Маркус Д. Коґел, посадник міста Вінсент Імпеллітері й стейтовий прокурор Нейтаніел Голдстін. Всі вони виявили свою радість з нагоди відкриття спеціяльної установи для наукового лікування пороків.

Засуджений комуніст проти критики поведінки Совєтів

Вашинґтон. — Джан Гейтс, засуджений на п'ять років тюрми нюйоркським судом як комуністичний провідник, заявив на переслуханні Ради Контролі Підривних Діянь, що він вважає себе дальше редактором комуністичного — „Дейлі Воркера" з Ню Йорку. Він признав, що в своїй газеті він часто критикував уряд Злучених Держав, але ніколи не написав злого слова на Совєтську Росію. „Не знаю, чому я мав би містити критику на Росію" — заявив Гейтс, складаючи свідчення перед радою, яка хоче устійнити, чи Американська Комуністична Партія це чужинна аґенція й тому повинна бути зареєстрована як така в департаменті справедливости та виявити фонди, якими вона орудує. Гейтс заперечив, наче б його партія хотіла ввести насильно соціялізм в Америці, кажучи, що це станеться, аж „нарід самий цього забажає". Коли урядовець департаменту справедливости запитався його, чи він знає, де перебувають три члени Американського Політбюра, що втекли перед тюрмою, Гейтс відповів: „Якщо б я знав, я не сказав би вам і за мільйон років!". В іншім місці додав: „Ви можете мене злінчувати таким способом, як це робить департамент справедливости, або так, як це роблять у стейті Міссіссіппі, одначе не діждетесь інформацій від мене."

НА СХІДНО-ЗАХІДНОМУ КОРДОНІ В НІМЕЧЧИНІ

Череда гусий спокійно мандрує стежкою здовж східно-західного кордону в Німеччині біля міста Мельдеройт в Баварії, де східно-німецькі робітники під наглядом комусітичної прикордонної поліції закладають „залізну заслону" з дерев'яної перегороди.

АДЕНАУЕР ПРОХАЄ АЛІЯНТСЬКОЇ ОХОРОНИ КОРДОНУ ЗІ СОВЄТАМИ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер звернувся формальним листом до американського, британського і французького високих комісарів, прохаючи „охорони районів зонального кордону з боку аліянтських військ". — Канцлер Аденауер рішив просити аліянтів, щоб вони вислали на кордон більші відділи своїх військ, включно з танками та іншим важким озброєнням, вважаючи, що таке скріплення кордону може припинити провокаційні напади з боку комуно-німецької поліції та совєтських військ, які від деякого часу повторюються в поодиноких районах східно-західного кордону Німеччини. Цей кордон охороняє коло 10,000 західно-німецької поліції, тоді коли аліянтські вояки обмежуються тільки до об'їздних патруль. Крім того, на цьому кордоні створилося тепер багато „вогнищ", бо совєтські вояки разом з комуністичною східною німецькою поліцією, почали „поправляти" лінію кордону, анектуючи нові райони західно-німецької території. В ці райони вислано тепер більші сили західно-німецької поліції. Лист канцлера Аденауера в справі аліянтської допомоги для оборони кордону буде розгляненений на спільних нарадах аліянтських високих комісарів щойно завтра, після повороту американського комісаря МекКлоя з Лондону до Бонн. Справою оборони західно-німецького кордону заінтересувався теж новий аліянтський головний командант в Европі, ген. Метью Ріджвей, що впродовж останніх трьох днів відбув інспекцію трьох аліянтських зон в Німеччині.

Американські й німецькі історики домагаються змін у навчанні історії

Бонн, Німеччина. — Тут проголосили поради, як треба змінити навчання історії в ЗДА і в Німеччині, щоб ця наука спричинялася до скріплення добрих відносин між цими країнами. Американські історики підкреслили, що німці легковажно оцінюють американські осяги на полі культури, літератури, філософії, музики, скульптури та архітектури. Німецькі історики домагалися, щоб американські автори залишили такі слова, як „варвари", „юнкерство", та „мілітаризм". З інших припоручень треба б згадати, що історики дораджують не вчити европейської історії в роках 1500-1800 в рямках окремих націй, бо воно не сприяє єдности Европи.

Виборча перемога Партії Праці в Голяндії

Гаґа, Голяндія. — В останніх виборах до парляменту найбільше голосів дістала Партія Праці та здобула три нові посольські мандати, ц. зн. 30 мандатів. Таке саме число мандатів мають католики, які втратили два мандати в порівнянні з виборами 1948 року. Сподіваються, що королева Юліянна припоручить формувати новий кабінет представникові Партії Праці, та що дійде до коаліції між католицькою та робітничою партіями, які мали б у парляменті 60 голосів на всіх 100. Інші малі партії задержали свої становища, тільки комуністи мають тепер 6 послів, а 1948 р. мали 8. Треба підкреслити, що голяндська Партія Праці і досі була підпорою усіх кабінетів, та що вона, не так як це роблять соціялісти в Анґлії та Німеччині, підтримує справу озброєння своєї країни. Вибори відбувалися спокійно, тільки в деяких місцях спізнилися з відчиненням виборчих льокалів, бо... „не могли знайти ключа, а одна жінка забула свої окуляри".

Міжнародня Організація Праці за підвищенням соціяльного убезпечення

Женева. — Міжнародна Організація Праці більшістю 109 до 22 (14 стрималися) прийняла текст договору про найнижчі вимоги соціяльного убезпечення. Ця справа викликала сильний спротив працедавців, головно із ЗДА, які дораджували навіть виступити із Міжнародної Організації Праці (І.Л.О.), бо, на їхню думку, ця організація робить сильний натиск на ЗДА, згадати б урядовий проєкт про лікарську опіку для робітників. Конвенція визначила дев'ять пунктів, що мають бути „мінімумом" на полі соціяльної опіки: лікарська опіка, винагорода під час недуги, платня під час безробіття, користі в старшому віці, під час випадків, допомога для материнства, справа інвалідів та інше. Уряди можуть ратифікувати цю конвенцію, коли згодяться хочби тільки на чотири пункти цієї умови. Представник ЗДА голосував за Конвенцією, але він заявив, що це не значить, що Уряд ЗДА прийме всі дев'ять пунктів Конвенції.

ДОЗВІЛ ВИРОБЛЯТИ АПАРАТИ КОЛЬОРОВОЇ ТЕЛЕВІЗІЇ.

Вашинґтон. — Тут проголошено скасування заборони продукувати апарати багатокольорової телевізії, що їх виріб вимагає матеріялів потрібних для оборонности країни. Проте виріб цих апаратів не може належно розвинутися, бо вишколені для цього спеціялісти тепер працюють в військовій промисловості

БРИТАНІЯ ПІДТРИМУЄ АМЕРИКАНСЬКУ СТРАТЕГІЮ В КОРЕЇ

Лондон. — Британський секретар закордонних справ — Ентоні Іден заявив вчора в Палаті Громад, що британський уряд цілком погоджується з американською політикою і стратеґією на Далекому Сході, зокрема з останніми масовими налетами американської авіяції на п'ять великих північно-корейських гідравлічних електростанцій, що постачають електричну енерґію для комуністичної Манджурії, та їх майже повним знищенням. Проте, Іден висловив сумніви щодо доцільности держати пляни таких атак в секреті, як це зробив уряд Злучених Держав, не порозуміваючись з урядом Британії перед їх виконанням. — Іден склав свою заяву, відповідаючи на бурхливі запити лейбуристської опозиції, яка намагалася квестіонувати право ген. Кларка, аліянтського головного команданта на Далекому Сході, видавати і виконувати накази таких масових налетів без попереднього порозуміння з урядами Об'єднаних Націй, зокрема з урядом Британії. Міністер Іден рівночасно запевнив парлямент, що уряд Британії в нічому не змінив свого становища щодо обмеження війни виключно до Кореї та щодо намагань можливо якнайшвидше довести до перемир'я". — Він теж піддержав думку, що політика „твердої руки" в Кореї може швидше спам'ятати комуністів та заставити їх перевірити своє теперішнє безкомпромісове становище в справі перемир'я. Дебатуючи над цими справами, представники лейбуристської опозиції критикували політику Злучених Держав, вважаючи, що найбільшою перешкодою для перемир'я в Кореї є американська опозиція проти включення червоного Китаю до Об'єднаних Націй та ліквідації національно-китайських збройних сил Чіан Кай-ші. — Представник лівого крила лейбуристів, Анерін Беван, — твердив, що „британський нарід ніколи не підтримає війни проти Китаю" та що британський уряд повинен цілком виразно це „нашим американським приятелям" сказати.

Червоні продовжують свої „домагання" на переговорах в Кореї

Токіо. — Після нових трьох днів перерви в переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї, аліянтські і комуністичні представники вчора відновили їх, відновлюючи рівночасно свої взаємні обвинувачування в злій волі щодо перемир'я. Голова аліянтської делеґації ген. Гаррісон звернув комуністичним представникам увагу, щоб вони перестали вживати слова „домагаємось", бо їхні домагання не мають жадного значення, як довго вони не мають сили заставити аліянтів виконати ці домагання. Комуністи зі свого боку продовжували ті домагання, відповідаючи аліянтам на їхнє становище в справі виміни полонених. Перед перерванням переговорів ген. Гаррісон був звернув червоним увагу, що принцип добровільної репатріяції полонених була застосувала під час другої світової війни теж та країна, яку вони „так дуже подивляють", а саме Совєтський Союз. Комуністичний представник намагався вказати на різницю, що Совєти були в тій війні „переможцем", яким не можуть себе тепер вважати аліянти в корейській війні і тим самим він „домагається", щоб аліянти перестали покликуватися на такі приклади. Натякаючи на масові атаки аліянтської авіяції на комуністичні електростанції впродовж двох попередніх днів, комуністичний представник попереджував, що такі „провокативні атаки" можуть причинитися до поширення війни.

Світовий мир залежний від подій в Кореї

Лондон. — Генеральний секретар ОН Триґве Лі промовляв на обіді в Лондоні, що його влаштували англійське товариство ОН та Союз Закордонної Преси. Триґве Лі підкреслив, що „першою перешкодою до світового миру являється війна в Кореї". „Напад Північної Кореї перед двома роками був явним випадком аґресії", твердив Генеральний секретар ОН. Продовження війни не є виною ОН, і хоч невдачі в справі перемир'я не спричинюють бадьорости, то треба продовжувати переговори в справі перемир'я.

110 поранених і 150 заарештованих в нових комуністичних заворушеннях в Токіо

Токіо. — В нових комуністичних заворушеннях в Токіо, влаштованих демонстративно в другу річницю вибуху корейської війни, було 110 осіб поранених і 150 заарештованих. Між пораненими є коло 60 поліцаїв, які палками і слізно-газовими гранатами втихомирювали демонстрантів. — Під час демонстрацій американський військовий персонал мав наказ не виходити із своїх квартир. В демонстраціях, які відбулися теж в інших містах, взяли участь переважно поселені в Японії корейці, тоді, коли японці тільки приглядалися на „протизаходи" поліції.

ДВА МІЛЬЙОНИ КАТОРЖНИКІВ В ЧЕРВОНОМУ КИТАЮ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Заступник голови Американської Федерації Праці (АФЛ), Метью Волл, виступив вчора в слідчому комітеті ОН з обвинуваченням, що в червоному Китаю є сьогодні коло два мільйони каторжників, яких силою змушують до важких робіт в концентраційних таборах. Під оглядом невільництва червоний Китай швидкими темпами „здоганяє" Совєтський Союз і як піде так дальше, то він справді готов йому дорівняти — твердив Мр. Волл. Він в дальшому давав докази, що Совєти продовжують „організацію" каторжних таборів та що такий один вже створено теж в совєтській зоні Німеччини. Мр. Волл зізнавав перед окремим комітетом ОН, який від кількох тижнів веде безсторонне слідство в справі невільництва в світі. — Впродовж дотеперішніх свідчень десятки свідків твердили і доказували, що каторжна система в комуністичних країнах набрала тепер нового розмаху. Для підтримки своїх тверджень Мр. Волл предложив комітетові нову мапу концентраційних таборів в Совєтському Союзі та опанованих ним країнах, подаючи рівночасно низку точних даних. Американська Федерація Праці, як відомо, вже від довшого часу веде інтензивну акцію для вияснення того новітнього комуністичного варварства, яке немає прикладу в дотеперішній історії.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕЗ УКРАЇНЦІВ

Американський Комітет Визволення Народів Росії повідомив, що в суботу, 21-го червня закінчено в Штарнбурзі біля Мюнхену наради десятьох „русских і нерусских" еміґраційних політичних організацій, у висліді яких створено „Раду Радія", від імені якої передаватимуть через радіостанцію „Визволення" радіопрограми за залізну заслону. Радіостанцію „Визволення" організує очолюваний адміралом Кірком Комітет Визволення Народів Росії і її будова вже добігає до кінця. Радіопрограми передаватимуться російською, українською та іншими мовами підсовєтських народів. Рівночасно повідомлено, що у висліді тих нарад створено „тимчасову міжнаціональну комісію для підготовки створення політичного центру демократичної еміґрації з територій, які становлять сьогодні Совєтський Союз". Опубліковане після проголошення нарад повідомлення підкреслює „повну однозгідність" учасників, що репрезентували такі організації: Союз Боротьби за Свободу Росії (СБСР), Союз Боротьби за Визволення Народів Росії (СБОРН), Російське Народне Движеніє (народники), Ліґа Боротьби за Народну Свободу (Ліґа), Грузинська Національна Рада, Азербайджанська Рада Національної Єдности, Південно-Кавказьке Антибольшевицьке Національне Об'єднання, Білоруська Народна Рада, Об'єднання Вірменських Борців за Волю і Туркестанський Національний Комітет. В повідомленні сказано, що порозуміння досягнено на підставі „паритету і рівности між російськими організаціями і групою неросійських організацій". З нарад вислано телеграму адміралові Кіркові, висловлюючи намір „новостворених організацій продовжувати дружні відносини і тісну співпрацю" з очолюваним ним Комітетом. Телеграму підписали голова нарад Ной Цинцадзе та секретарі нарад А. А. Авторханов та І. А. Курганов.

В Ню Йорку адмірал Кірк склав від Американського Комітету заяву, що „головне завдання Комітету заключається в допомозі всім демократичним групам еміґрації, а також окремим еміґрантам і втікачам, які відмовляються признавати владу большевицьких тиранів. Політика Американського Комітету і в майбутньому буде зосереджуватись на головному завданню: *визволення від комуністичного ярма*. Він продовжуватиме підтримувати політику „самовизначення", але це в жадній мірі не означатиме підтримки політики „передрішення".

Стільки в офіціяльному повідомленні, яке відбилося широким відгомоном в американській пресі і було навіть предметом редакційних коментарів.

В повідомленні вражає, що ціла та імпреза відбулася без українців. Деякі вияснення на цю тему дає в своєму повідомленні Н. И. Таймс, зазначаючи, що „адм. Кіркові не пощастило здобути для єдности в конференції в Мюнхені представників провідних українських екзильних організацій, хоч з деякими з цих груп велись переговори". Н. И. Таймс в дальшому підкреслює, що „українські організації обстоюють головно, щоби передумовою об'єднання з іншими групами було відповідне приречення в користь вільної і незалежної України після упадку совєтської держави".

Очікуючи дальших вияснень в тій справі з авторитетних українських джерел в Европі, як теж точніших інформацій щодо деяких з тих „груп", що створили ще одну „Раду" в Мюнхені, вважаємо за відповідне підкреслити вже тепер, що всі ці „об'єднання" і „ради", що їх ліпить і підтримує Американський Комітет адм. Кірка не матимуть жадного пракичного значення, як довго в них не буде українців, тої головної і рішальної антибольшевицької сили на Сході Европи. З другого боку можна теж висловити впевнення, що українців в тих „об'єднаннях" не буде так довго, доки справа державної незалежности і національної суверенности поневолених сьогодні Москвою народів не буде поставлена ясно і без будь-яких сумнівів.

Українці мають на це історичний досвід і практику. Колишні російські червоні „визвольники" обіцяли українцям без порівняння більше, ніж сьогоднішні заяви таких же білих імперіялістичних російських „визвольників". Але кожному відомо, що з того вийшло. Сьогодні українці більше ніж готові об'єднуватися з кожним, хто так, як і вони бореться за волю, а не тільки за зміну червоного ярма на біле. І тому передумовою такого об'єднання мусить бути тільки беззастережне визнання соборної Української Народної Республіки з 1918-1919 р. р., за яку українці не припинять своєї боротьби ані проти червоних, ані проти білих російських імперіялістів.

ПОТРЕБА РЕФОРМИ

Президент Труман, коли його повідомили про вислід президентських правиборів в одному з стейтів, який йому не дуже припав до вподоби, назвав правибори „замилюванням очей". Тим він хотів підкреслити своє давнє переконання, що правибори не виявляють справжніх настроїв широких мас, а є ділом партійних машин, чи радше партійних босів. Труман може так говорити з свого власного досвіду, бо ж партійні боси були проти його власної кандидатури, бо були переконані, що він не має ніяких виглядів на вигру. Тим часом показалось, що Труман пішов „між нарід" і виграв.

Та Труман не єдиний, що є проти метод, яких вживають різні стейти при правиборах та які радше виявляють опінію партійної верхівки в стейті, ніж населення. Ще президент Вилсон боровся з тим недомаганням і в своїм першім посланні до Конґресу взивав законодавців до такої реформи, де загал заважував би на виборі кандидатів на президента. Він заявився навіть проти партійних Конвенцій. А коли б конвенції мали бути затримані, то хіба на те, щоб ухвалювати спеціяльні програми, що відповідали б вимогам часу.

Коли говорити про легковажне ставлення Трумана до правиборів, то треба згадати сенатора Кіфовера, якого президент недолюблює як кандидата на демократичну президентську номінацію, а який також тримає „з народом" і є за реформу президентських правиборів. Не маючи попертя у верхівці партійної машини, сен. Кіфовер пішов „в народ", як Труман в останніх президентських виборах. Навіть добуває для себе щораз нових прихильників, але ще замолодий і ледве чи зможе перемогти партійну машину, в якій рішальний голос має той, що є при владі в Вашинґтоні. Сенатор Кіфовер є за реформу дотеперішньої правиборчої процедури шляхом федерального законодавства і таких як він є більше в Конґресі. Всі вони хотіли б „здемократизувати" номінацію кандидатів на президента держави. Правдива демократія мусить діяти здолу, а не згори, рішати в ній повинен нарід, а не групка професійних політиків.

Приглядаючись ближче теперішній правиборчій кампанії в обидвох головних партіях, Демократичній і Республіканській, не можна казати, щоб у них „нарід" не мав голосу. Але ці правибори оживлені тому, що в Республіканській партії стали проти себе два сильні кандидати, а в Демократичній партії не кандидує той, що при владі в Білому Домі. Всюди завзято дискутують і виходило б, що саме загал заважує. До певної міри так є. Партія, яка хотіла б нині знехтувати голос загалу, гірко це відпокутувала б Проте правда така, що партійна машина таки сильно заважить на остаточній номінації, як в Республіканській, так і Демократичній партіях.

Іван Кедрин

Дійсність і фантазії про П'ятий Конґрес

Всі без вийнятку українські часописи в ЗДА зароїлись статтями про недалекий вже 5-ий Конґрес Американських Українців. Це в принципі відрадне явище, бо воно вказує на зовсім слушне зацікавлення всіх прошарків українського громадянства в Америці тим найближчим Конґресом, що є справді найбільшою актуальною подією нашого життя. Кожна така подія повинна бути раніше всебічно обміркована на сторінках преси, як на трибуні, призначеній для всього загалу. Проте, щоб така дискусія дала позитивні для справи наслідки, мусять бути додержані певні таксамо принципові передумови: 1) підходити до справи щиро, себто, писати те, у що самому віриться, а не речі, придумані назверх, як засіб тактичної гри, бо така метода не є грою „фер"; 2) писати тільки те, що дійсно в'яжеться із справою, а не використовувати нагоду для проповідування теорій, що або вриваються у відкриті двері, як давно відомі і ніколи ніким неоспорювані правди, або розминаються з дійсним станом; і 3) не полемізувати з противниками, вмовляючи в них речі, виссані з пальця, та не виступати з ревеляціями, що в них камінь не тримається на камені. Очевидно, що про таку примітивну передумову, як писання у пристойному і чемному тоні, навіть нічого й казати, тому й у вищенаведених переумовах доцільної дискусії не вставлено цієї найпершої передумови під окрему точку. На превеликий жаль, маємо поважні сумніви, чи всі голоси дотеперішньої дискусії внесли ясність в проблематику 5-го Конґресу Американських Українців. Навпаки, деякі голоси, що ми їх почули, внесли стільки баламутства й поширили стільки абсолютно неправдивих тверджень, поданих у формі нібито існуючих фактів, що пересічний український громадянин в Америці, прочитавши всі ті статті та не маючи сам безпосередніх джерельних інформацій, які дозволили б йому відразу відділити кукіль від зерна чи горох від капусти, — мусить спантеличитися. Найсумніше те, що деякі з отих статтей, особливо один цикл, що його сама Редакція того часопису проголосила, як дискусійні, проте, як авторитетний погляд одного політичного середовища, — викликають сумнів, чи не були вони писані саме з такою ціллю, щоб збити сірого українського громадянина в ЗДА з пантелику і штовхнути сам Конґрес в крутіж, із якого важко було б йому вийти достойно і з користю для всеукраїнської справи та для Америки. Оце власне ця найважливіша передумова гри „фер", себто такого суперництва різних ідеологічних груп на терені УКК та взагалі в усьому українському житті, щоб можна було обійтись без фантазій та перебувати виключно у сфері дійсности.

Щоб не згущувати атмосфери та не робити людям злої крови без найменшої користи і потреби для справи Конґресу й УКК, треба викинути врешті з дискусії всякі морали на тему конечности бути американськими патріотами, так само, як усякі поуки на тему американської демократії. Може дійсно такі поуки декому потрібні, проте відложім їх на інше форум й іншу нагоду, бо могло б показатися, що вістря таких поук буває інколи обосічне і тоді дискусія геть відійшла б від первісної теми. Залишім теж уже на боці поуки про сутоамериканський характер УКК. Ніхто ніколи не піддавав у найменший сумнів характеру УКК (отже й Конґресу), як організації українців американських громадян чи кандидатів на них, з усіми послідовностями цього факту. Дозволю собі зауважити, що колишня полеміка з одною статтею д-ра М. Шлемкевича, що появилась була в лондонській „Соборній Україні", полягала теж на засадничому непорозумінні, бо ані тоді той автор, ані його політичні однодумці ніколи не думали ні на йоту зіштовхувати американських українців, зорганізованих в УКК і репрезентованих ним перед американським світом, з американського державницького патріотизму. Ішла і далі йде мова тільки про шляхи, як узгіднювати цей патріотизм з українсько-національним патріотизмом і як мирити державні рації ЗДА й українського народу. Вся проблема американізму й українства УКК вичерпується в потребі з'ясовувати своє становище не тільки до сутньої проблематики ЗДА, але й України. І коли б УКК обмежувався тільки до репрезентації та заступництва американських українців і того, що їх болить, перед американським офіційним та неофіційним світом, то можна б обійтись від займання ясного становища до внутрішньо-українських пробмел. Але тому, що УКК є водночас громадською верхівкою українців в ЗДА і то однаково організаційною, як суспільною і культурницькою (бодай у принципі та з похвальними тенденціями стати такою дійсною верхівкою, напр., у питаннях культури), то є річчю неможливою, щоб становище УКК (Конґресу) викликувало неясності, коли мова про найважливіші, найкардинальніші українські справи. Спір ведеться довкола питання, як саме сформулювати те становище до найосновнішої української проблематики, що тісно в'яжеться з боротьбою українців за віднову української держави.

При обмірковуванні цього спору зовсім без потреби торкаться питання „партій". Пишемо свідомо в лапках, бо такий є і підхід тих шановних дискутантів, що чомусь обов'язково все лихо бачать в українських партіях і то на терені ЗДА. І знову: ніхто ніколи не твердив, що всі ті ідеологічно-політичні групи й табори, що нині існують в ЗДА, є ненарушне „табу", що вони обов'язково потрібні і що всі вони вдержаться на тисячу років вперед. Але теж не треба покликуватися на нібито факт, що в Америці існують тільки дві американські партії, а всі інші (себто українські) є аномалією і злом, бо це перечить цілій низці фактів. По-перше, не тільки українці в ЗДА, але й цілий довгий ряд інших національних груп мають свої „партії", чи пак ідеологічно - політичні гурти, зложені так само або вже з американських громадян, або аспірантів на них, — і вони таксамо спорять за свої внутрішньо-національні справи, видають часописи, допомагають землякам в Европі та борються за визволення своїх окупованих країн з-під московсько-совєтської влади (напр.: табір п. Міколайчика має аж три зорганізовані політичні гурти, під різними назвами, що сягають часів державної Польщі, — сателітські держави мають свій „Зелений Інтернаціонал" за партійним принципом селянських партій, — всі підсовєтські народи, що мають тут свої офіційні представництва, спираються на партіях чи групах). І годі підтягати всі ті гурти під знаменник „аґентур", бо, як сказано, вони охоплюють американських громадян і про ті організації не тільки знають всі найкомпетентніші американські установи, але й, буває, їх навіть подекуди піддержують. І по-друге, ще поки приїхала маса нової іміґрації й заснувала ті „партії", що так декому прикрі, існувало ОДВУ і, як перша нова „партія" — ООЧСУ. Оці дві ідеологічно - політичні групи, зрештою леґально зачартеровані, були вже заступлені на минулому Конґресі й мають своїх репрезентантів в УКК. Хіба це відоме тому авторові, що так накидаєтьвя на українські партії! Чи право існування в українському світі в Америці мають тільки названі два відлами націоналістичної ідеології, а всі інші, хоч би вже теж зачартеровані, рації існування не мають? Так поставлена справа давала б бодай змогу речево полемізувати. Воювати гуртом і в розрріб з „партіями", при одночасному толеруванні названих „партій", і з промовчуванням, що приналежність до одної з існуючих українських ідеологічно-політичних груп абсолютно не перешкоджає брати якнайактивнішу участь в американському політичному і партійному житті (що і діється в численних випадках), таке затемнювання дискусії про Конґрес односторонніми міркуваннями на тему шкідливости українських ідеологічно-політичних груп (бо тільки такі існують, а не партії!) для УКК і Конґресу — справі Конґресу не помагає.

(Кінець буде)

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

Л. Печинська

ДЕРЖАВНИЙ МУЖ — ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ

(У річницю смерти)

Для нього цінність становили не походження чи переконання, а праця, яку вкладає гурт людей чи окрема особа для спільного добра, зокрема творча праця для землі, що на ній народилися й працювали предки кожного й він сам. Тому він, що сам походив з польської дідицької родини, поривається на дуже непопулярне й тяжке завдання, — привернути людей свого кола на працю для українського народу. „Отже маємо обов'язок звернути цьому народові нагромаджений у нас від віків капітал народного труду й народної праці. А коли будуччину цієї, спільної нам і нашому народові культури зробимо нашою будуччиною, тоді не вирве нас з цієї землі ніяка сила; бо будемо вже не тягарем, не болячкою, але органічною частиною, не пустоцвітом, але плодом нашої землі і зерном . . ."

Слова, звернені до нащадків українсько-польських чи польських родин захопили лише одиниць з цього середовища. Більшість відвернулася від свого відважного земляка й він самотньо виношував свої ідеї, незрозумілий, вдодатку, й представниками того народу, якому вирішив служити.

Він виступав проти тих, хто, за його переконанням, був нездібний створити державу, а насамперед проти інтеліґенції, вихованої в поняттях бездержавного культурно-віроісповідницького націоналізму й соціялістичних прямувань. Державнотворчі здібності, за думкою Липинського, має хліборобська кляса, що міцно прив'язана до землі й живе на ній з творчої праці своїх рук. Зокрема Липинський вказував на визначну ролю в творенні Держави землевласницької кляси, чи то за часів Богдана Хмельницького, чи навіть в 19-20 віці, називаючи Драгоманова, Лисенка, Грінченка, Лесю Українку, що потрапили щиро працювати на добро усього народу.

Ніхто так, як Липинський не підкреслив необхідну сполуку волі й розуму в творенні держави, ніхто так, як він переконливо не виступав проти найрізніших наших орієнтацій, повторюючи, що „ніхто нам не збудує держави, коли ми самі її собі не збудуємо й ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути".

Липинський закликував припинити внутрішню ворожнечу як в економічній, так у політичній площині, і твердив, що без морально здорових і до громадської праці здатних робітників це неможливо осягнути.

Лише спільним зрозумінням і спільною працею можна створити державу, а в державі такий лад, що виростає з традиції народу. „Нищити свою власну державно-національну традицію тому, що в ній є хиби й помилки, це значить не будувати а руйнувати націю, це значить нищити самих себе". Будування держави повинно спочивати лише в руках продуцента. Продуцент, за Липинським, це той, хто, в боротьбі з природою працює або сам власноручно, або організує працю інших, добуваючи сирові матеріяли та переробляючи їх на потребу людини. У продуцента розвинене чуття реальности, дійсности, він має нахил до осілости, що розвиває патріотизм.

Мавши всі можливості робити кар'єру в міцному польському середовищі, Липинський свідомо пішов на всі невигоди праці серед українського народу й голосив серед нього ідеї, які ніяк не могли бути популярні у діячів, що по довгому часі бездержавности призвичаїлися багато справ загального значення розв'язувати чуттям, а не розумом.

Лише по досвідах двох світових воєн, наше громадянство звертає увагу на навчання Липинського про те, що приналежність до обширу зобов'язує та що державу повинні творити усі мешканці цього обширу, без огляду на їхній мастковий стан, їхнє племінне походження чи релігію.

Тому так небезпечний Липинський тим, що для захоплення і утривалення своєї влади використовують соціяльні розходження, тому відкидають його ті, що зробили з поверхого політиканства свій фах й ті, що вважають, що лише їхні партії можуть представляти народ. Липинський проти тих, що намагались ділити на східняків і західняків й проти тих, що вважають, що Україна для українців.

У совєтській історичній науці й публіцистиці багато місця приділюється постаті й науці В. Липинського, що говорить про те, що ідеї його криють в собі небезпеку для окупаційної влади. Боротьба з ідями Липинського, в совєтській історіософії, стає тепер нарівні з постійною боротьбою проти Донцова і Грушевського, хоч раніше совєтські історики і публіцисти вважали, що писання Липинського можна іґнорувати. З давних писань про Липинського замітна стаття М. Яворського: „Современние антімарксістскіє теченія в українской історіческой науке", де читаємо, що „виразником інтересів дрібнобуржуазійної бази українського націоналізму став, почавши з кінця XIX віку М. Грушевський. З другого боку, почавши з революції 1905 р., — В. Липинський", й далі про Липинського: „Його праця „Україна на переломі", що властиво трактує проблеми історії України в XX в., це ціла програма реконструкції історичного процесу за його давньою схемою, яку він тепер ще більш удосконалив, застосувавши навіть діялектичний метод. Програма схеми В. Липинського — це організація української самосвідомости з совєтською формою управління знизу та з клясовим аристократичним господарством монархізму угорі".

Яворський більше зрозумів Липинського, ніж багато з найщиріших прихильників Липинського, які не бачать суті Липинського, — його заглиблення в підґрунтя державнотворчих процесів й відкинення взаємопожирання і виключности, що особливо розбуяли в нашім народі.

Липинський був виразним прихильником монархізму, проте в його творах знаходять наснагу для державної праці люди найрізніших політичних переконань, бо не в переходових гаслах про форму державного устрою, а в вишуканні джерел проростання народу значення творчости цього визначного мислителя.

Ікер.

„ПО ГУДСОНІ, ПО ГУДСОНІ..."

(Жмуток вражень з прогульки хору „Думка")

Як дотепно завважив один із нюйоркських радіомовців — у цьому сезоні маємо погоду „вікендову": від понеділка до п'ятниці — погідно і соняшно, або й жарко, а в суботу і неділю — обов'язково хмарно, холодно і дощ. Розуміється, химерна аура не зробила вийнятку і для такої симпатичної установи, якою є хор „Думка". В суботу, якраз напередодні прогульки, небо затягнулося хмарами і почав собі росити дрібний, але послідовний „капуснячок". Прикро було дивитися на осоловілі міни „думкарів", зокрема тиха мелянхолія огорнула касієра хору, інж. Гузара, бо для нього одна краплина дощу означала втрату одного „тікета". А тут Бюро Погоди репетує, як та чорна ворона: „Сьогодні хмарно і принагідні опади, завтра холодніше, як сьогодні і дощ". Та й ще, для потіхи: „Правдоподібно громові бурі".

Фатум переслідує „Думку" вже другий рік. Не знати в чому справа, може поміж чесним, співочим товариством заховався якийсь великий грішник, в стилю Олексія Поповича, і тепер за його проступки небесні сили карають цілий колектив. Варто було вчора розконспірувати цього бузувіра і, замість купальського обряду, що, зрештою, не відбувся, скупати його в гудсонських водах. Може б тоді загніване небо прояснилося хоч на годинку та дозволило показатися нашим прекрасним паням у їхніх купелево-пляжових костюмах. А так, ця найважніша, хоч і не писана точка програми, тотально змарнувалася.

Все ж таки, не оглядаючись, як то кажеться, на погоду, вчорашня прогулька була ще одним доказом того, що „Думка" вже собі „виспівала" тривале місце в серцях нюйоркської та позанюйоркської громад . . . Ще в суботу пішла в рух по Ню Йорку т. зв. „шептана пропаґанда". У важних, стратеґічних пунктах, таких, як „Сурма", „Арка", чи „Говерля" стояли довірені прихильники хору, які гаряче переконували зневірених аматорів завтрішнього судноплавства, що завтра „обов'язково" буде погода! До тієї акції прилучилася в неділю вранці Українська Радіопрограма. П-н Петро Мельник, в ім'я загальної справи, дозволив собі дещо переіначити офіційний комунікат Бюра Погоди, запевняючи своїх слухачів, що . . . „сонце покажеться аж в Індіян Пойнт".

О, ле-ле! Сонце, на жаль, не показалося ні в Ню Йорку, ні в Індіян Пойнт, зате ж випогодилися обличчя д-ра Карпевича, мґра Крушельницького, інж. Осадци та інших членів головного штабу „Думки", коли в неділю рано пристань „Ипсильон" при 42-ій вулиці почала залюднюватись українськими елементом. Заїздили автобуси, самоходи і таксівки, висипаючи раз-у-раз на беріг ешелони „нової" і „старої" іміґрацій, очевидно, солідно забезпечені відповідним прогульковим еквіпунком. В торбах, „беках", валізках і т. п. переважали в основному їстивні продукти, а тільки якісь вийняткові фантасти несли також . . . купелеві строї. Вже о годині 10-ій ранку з авторитетних уст інж. Гузара впало запевнення: „Дефіциту не буде!" Вірю, що ці слова позвучали в ухах неодного члена хору як найбільше радісна пісня перемоги!

Честь Тобі за те, Українська Громадо, місцева і „заграннчна", що Ти підтримала в цей дощевий ранок товариство, яке з рідкою в наших часах посвятою та ентузіязмом виступає задармо на всіх чужих імпрезах, а до власних, переважно докладає.

Ну, а потім, розуміється, затрубіла сирена і „люксусовий" (згідно з програмкою) „Пітер Стайвезант" поплив по Гудсоні, по Гудсоні . . . Правда, погана погода перемішала трохи порядок програмки, як, наприклад, час відпливу, розклад плавби і причалення до Індіян Пойнт, початок мистецької частини. Але публіка, в загальному, не мала претенсій з цього приводу до керівництва прогульки, завжди маючи на увазі, що „Думка" — це артистичне товариство і трактує справу, передовсім, з фантазією.

Після короткої офіційної частини на верхній палубі (куди пані не дуже квапились, бо віяв досить активно „підривний" вітер), в долішніх залях покотилося життя своїм ходом: численні та многочленні, нераз, родини (від прадідів до правнуків!) розтаборились коло столів до закроєної на широку скалю ліквідації харчевих припасів. Панове Босий і Няко Гірняк подбали, щоб молодша ґенерація теж мала свою приємність. В горішніх „сепаратках" засіли поважні джентельмени до бриджа та „коротших' гор. Один з моїх особистих приятелів, особливо, як то кажуть „музикальний", був такий „бізі" з картами, що, засівши до столика в 10-ій годині ранку, прочунявся аж тоді, коли корабель причалив назад до порту, це є в 9-ій годині вечора. І сказав розчарованим голосом:

— О, то вже Ню Йорк? . .

Окрему, може, навіть, історичну ролю відограла „сепаратка", що в ній квартирував містоголова УКК, п. Дмитро Галичин. Весь час була вона місцем прощі різних діячів, і як би її стіни мали підслухові апарати, то зафіксували б неодин деталь відносно того, що буде, незабаром, творитися на 5-му Конґресі Українців Америки.

Для прогульковців, яких по причині поганої погоди, чи там іншого душевного смутку, обгорнув песимістичний настрій, місцем потіхи і розради був буфет, що знаходився в постійному стані облоги. На честь його відвідувачів треба, однак, записати, що не став він зародком будь-якого більшого замішання. Пригадую собі, що минулого року капітан корабля висловив д-ру Карпевичу спеціяльні ґратуляції за дуже культурну поведінку нашої публіки. Гадаю, що наша поведінка на цьогорічній прогульці повинна підтвердити його таку корисну про нас опінію.

Самособою, всі поклади, з гори до долу, були свідками сподіваних, а, часто, несподіваних і навіть зворушливих зустрічей, що теж уже належить до традицій прогульки хору „Думка". То тут, то там, чути було радісні вигуки; „Хто це?! А ти звідки тут взявся? . . . Копу літ, копу літ! Гора з горою не зійдеться", і т. п. В моїй таки присутності зустрілась припадково й несподівано пара людей, які не бачили одне одного 18 років, від коли обоє скінчили студії на виленському університеті. За той довгенький шмат часу пережили, з різними пригодами, третину їхнього життя, переїхали половину світу, щоб зустрітися, нарешті, на прогульці хору „Думка" . . .

Напрощується мені під перо декілька завваг відносно артистичної частини прогульки, що її, до речі, дуже дотепно заповідав п. ред. Кедрин, хоч, може, трохи незручно порівняв її з . . . церковним відпустом. На мою скромну гадку керівництво хору могло б, на майбутнє, подарувати собі довші театральні спектаклі. В прогульково-пікнікових обставинах вони затрачують характер театрального дійства, а приподібнюються радше до ярмаркових видовищ. І нічого тут не поможе автор п'єси, ні режисер, ні актор, хоч би троє зі шкури вискакували! Жалко було слухати і дивитися на дир. Иосипа Гірняка та його талановитих студійців, як вони надаремне намагалися перекричати зі сцени щебетання пташок під чокрівлею палі, плач дітей, сміх романсуючих пар, стрілянину з „ґанів" і гупання м'яча . . . А зі залі приходили ще заклики:

— Кричіть, бо нічого не чути!

Безумовно, багато краще упорався з тим нелегким завданням хор „Думка", цим разом під керуванням Льоня Крушельницького, і його симпатичний соліст, п. Бучовський. Як стало на сцені сорок „думкарів" із підкоче-

(Закінчення на стор. 4-ій).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„Голос низів" в справі Конґресу

Стоїмо перед п'ятим Конґресом Американських Українців. У тім дні Управа УККА має зложити звіт з того, що зробила, що не могла зробити, чому і з яких причин. Зате завданням делеґатів, яких вишлють організації політичного чи суспільного характеру, буде одобрити чи опрокинути потягнення Управи і визначити дальший хід праці на будуче.

Переглядаючи комунікати і звіти УККА, я не знайшов в них докладного розподілу Українського Народного Фонду поміж організації на американському чи европейському континентах.

Коли прислухуюся голосам „податковців" УНФ, то вони висказуються, "що статут і правильник не є як слід упорядковані, в консеквенції чого є розбиття думок у веденні загальних зборів по відділах УККА, як це мало місце у Филадельфії під час річних зборів.

Позатим чується від „податковців", що і ключ розподілу є неправильний, бо в першій мірі повинно взятися під увагу видатки на політичні справи, відтак видатки на інші потреби. Ті, що піддержують УККА морально чи матеріяльно, були і є дотепер певні, що всі гроші, які вони дають, йдуть виключно на політичні справи, які веде УККА для добра нашої майбутности.

Однак воно так не є. Та воно так і не може бути, бо завдання УККА є головно в трьох напрямках: політичнім, суспільно-гуманітарнім і культурно-освітнім.

В рямцях скромного бюджету, визначеного ключем розподілу, Управа УККА зробила до нині максімум у всіх трьох напрямках, а головно на політичному форумі. Однак я сподіваюся, що репрезентанти організацій закидуватимуть, що Управа чи Екзекутива УККА зробила замало. І я скажу те саме. Чому? Чи попередній Конґрес дав їм засоби на це, щоби ведення праці на політичному відтинкові розвинути в найбільшому маштабі? Чи ключ розподілу приходів не вказує на те, що на ведення політичних справ і пропаганди уділено Управі недостаточний процент дотацій? А чи загал українства дописав в цілості у виконанні свойого національного обов'язку?

Управа не написала ніде, які матеріяльні труднощі мусить нераз поборювати, щоби виконати не одні світлі потягнення в користь української справи.

Наперед ми мусимо **дати**, а відтак **вимагати**!

Коли репрезентанти будучого Конґресу будуть ухвалювати ключ дотацій на слідуючий фіскальний рік, то вони повинні цей ключ так ухвалити, щоб найбільший процент дотацій припав на апарат і видатки УККА, який міг би улаштувати своє стале бюро у Вашинґтоні, мати платних і постійних робітників, відданих виключно завданням УККА, повести сильнішу пропаганду на політичній арені світу і видавати (крім Квартальника і Бюлетину) принаймі тижневик англійською мовою.

Крім того провід УККА мусить мати і засоби на те, щоби нав'язати контакт з різними сенаторами, конґресменами, міжнародними організаціями, які нині мають великий вплив на кристалізування політичних подій.

Знаємо дуже добре, що УККА докладає всіх старань, щоб наші політичні організації допровадити до одного стола і спільної мови. До нині наші лідери політичних партій через свій еґоїзм, амбіціонерство і політичну сліпоту не подали собі руки і не вибрали одного провідника народу. Кожна сторона твердить, що вона має рацію і кожна політична група уважає, що тільки вона може репрезентувати Україну, не беручи під увагу, що не політична організація тут, а тільки стихія, нарід там на місці, за залізною куртиною, рішатиме про долю України і дасть своєрідне обличчя українському правлінню. Ми маємо бути тільки співчинником і мусимо знайти однозгідні методи на шляху до спільної мети. Коли політичні групи не можуть знайти спільної мови, П'ятий Конґрес повинен сказати своє рішуче слово: Якщо політичні організації в Европі не створять один провід, то УККА перестане уділювати їм дотацій, тимбільше, що вони крім дотацій з УККА розписують до української спільноти на терені Америки позички на політичні справи, не звертаючи уваги на те, чи це годиться з напрямними УККА чи ні. Таке збирання фондів на політичні справи (кожна організація окремо і для себе) деморалізує податковців, у висліді чого він зовсім перестає давати гроші на політичні цілі. При укладуванні ключа дотацій повинні делеґати взяти під увагу дотеперішню діяльність даної організації і її співпрацю з УККА. На П'ятому Конґресі будуть виступати промовці різних організацій. Там будуть падати перехресні думки, там будуть кувати постанови і резолюції на будуче, однак кожний з промовців чи делеґатів повинен мати на увазі передовсім добро справи, а не своє, чи своєї організації. До проводу УККА на слідуючий рік повинні делеґати вибрати людей, які хотять і можуть працювати для добра української справи. Під словом „можуть" розумію таких людей, що визнаються на крутій політичній дорозі і комунікаційні відносини дозволяють їм бувати часто на нарадах Управи чи Екзекутиви УККА. Статистам в Управі немає місця.

Може автор цеї статті помиляється у своїх міркуваннях. Я однак буду дуже вдячний, коли хтось з читачів дасть інші думки. Дискусія на ту тему є дуже побажана, бо так Управа УККА, як і делеґати будуть мати поняття, чого низи домагаються і яке становище заняти на П'ятому Конґресі.

Іван Куртс

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В КАНАДІ

ВШАНУВАЛИ СЕНАТОРКУ О. КИСІЛЕВСЬКУ

Старанням Дієц. Екзекутиви Ліґи Українських Католицьких Жінок, відбувся дня 3-го червня 1952 р. Чайний Вечірок для вшанування іменин Високодостойної Сенаторки, пані Олени Кисілевської в Торонто. На цьому прийнятті вітали нашу Сеніорку українських жінок — Сенаторку українські чільніші громадяни міст Торонто, на чолі з українським католицьким Духовенством. Крім привітальних промов, у першу чергу Голови Дієц. Екз. ЛУКЖ п. Катерини Кравс, висказували свої привіти запрошені гості й склатали побажання від українських національних організацій і установ.

Слід зазначити, що пані Сенаторка одержала ґратуляційні телеграми від В. Достойного Прем'єра Сен Лорана і від міністра Громадянства і Іміґрації, Дост. Волтера Гарриса.

Ось текст телеграми міністра:

„Пані Олена Кисілевська! Довідуюся, що саме тепер припадає не тільки свято Ваших уродин, але теж і четверта річниця Вашого приїзду до Канади. Дозвольте передати Вам з тої нагоди мої ґратуляції та побажання всього найкращого.

Валтер Гаррис, міністер Горожанства й Іміґрації."

„Український Робітник", Торонто.

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ КАТЕДРИ

Вінніпеґ. — Тут викінчено будову долішньої частини великої української греко-православної катедри Св. Трійці. Вона знаходиться в Північнім Вінніпеґу, при головній вулиці Мейн, в околиці преґарного парку Ст. Джанс. Минулої неділі, на Зелені Свята, відбулося посвячення цієї церкви. В церемонії взяло участь понад півтори тисячі вірних. Офіційне відкриття виконав митрополит Іларіон, що теж відправив архиєрейське Богослуження в асисті протоєреїв С. В. Савчука, В. Кудрика, Г. Метюка, о. Ів. Дмитрова, пароха церкви св. Михайла і о. С. Геруса, пароха з Вайти, Ман.

На спільнім обіді, що був по Богослуженні, голова катедральньої парохії Н. Боднарчук заповів, що будову верхньої частини церкви відкладається до часу, коли буде зібрано потрібну суму грошей на дальшу будову від православних вірних в Канаді.

„Новий Шлях", Вінніпеґ.

ОБСАДЖЕНО УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ „ГОЛОСУ КАНАДИ"

Ми одержали інформації про те, що український відділ „Голосу Канади" вже має визначений персонал. До редакційного складу мали б увійти: Б. Панчук (відомий з В. Британії), Р. Шульгин, Д. Кислиця, Весоловський і Сальський.

„Гомін України", Торонто.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

З ініціятиви Українського Відділу Канадійського Леґіону в Торонті відбувся між 7 і 8 червня ц. р. музичний фестиваль, в якому взяли участь наші професійні і аматорські мистецькі сили в Канаді з ділянок співу, музики і танку. Оцінки давало жюрі, зложене виключно з фахівців не-українців. Були визначені і роздані нагороди і стипендії на загальну суму $3,500,00. Загальне число учасників фестивалю понад 500 осіб. Заключна імпреза „найкращих" відбулася в неділю вечором 8. 6. в Мессей Гол при досить чисельно зібраній публіці.

„Гомін України", Торонто.

ВЕРХОВНИЙ ПЛАСТУН — ПРОФ. С. ЛЕВИЦЬКИЙ (СІРИЙ ЛЕВ) СЕРЕД ПЛАСТУНСТВА МОНТРЕАЛЮ

На закінчення Ювілейних Святкувань 40-ліття Українського Пласту, Пластова Станиця, Монтреал, запросила Верховного Пластуна та Голову Головної Пластової Ради, проф. Северина Левицького.

В часі свого перебування в Монтреалі Верховний Пластун, загально названий в Пласті „Сірим Львом", мав нагоду познайомитись не лише з пластунами Монтреалу, але й з визначними діячами нашого громадського життя в Ментреалі. Слід відмітити зустріч Сірого Льва з представником французьких скавтів в Канаді п. Гулем та греко-кат. духовенством.

Офіційні відвідини пластової станиці почались зустріччю з сеніоратом, що відбулась дня 9. 5. 1952. На ній поладнано цілий ряд організаційних справ, що відносяться до місцевого Осередку Праці УПС, як рівнож у вільній розмові члени осередку могли довідатись про своїх друзів, які, хоч розпорошені по різних континентах, все ж таки є в тісному зв'язку з Сірим Львом, Провідником Пластового Сеніорату.

„Наша Мета", Торонто.

В АВСТРАЛІЇ

„БУДЕМО РАЗОМ МОЛИТИСЯ ЗА ВОЛЮ ВАШОГО НАРОДУ"

(Проповідь Архиєпископа Біовича на українській великодній Службі Божій).

Вечером, у Великодню Суботу відбулося в Аделяйді виложення Плащаниці, Воскресна Утреня, та свячення пасок. Ще довго до початку, коло церкви св. Патрика зібралося багато вірних і пізніше виповнили простору церкву.

Воскресню Утреню співав гарно крилос, а „Плотію уснув" відспівав по мистецьки п. Й. Кліш.

В неділю, 20 квітня, в день Великодня багато більше, бо біля тисячі вірних прибуло на співану Службу Божу, що її відправив парох українців католиків візантійського обряду в Південній Австралії, о. Д. Качмар.

На Службу Божу прибули Архиєпископ Аделяйди, д-р Біович, представники місцевої капітули, делеґати всіх австралійських католицьких органезацій Аделяйди і найближчої околиці, та представники монаших чинів в Аделяйді.

Велика церква не вміщувала всіх, тому й притвір був виповнений вірними.

Проповідь виголосив о. Д. Качмар, в якій і зложив побажання своїм вірним. Після того проповідь виголосив Архиєпископ Аделяйди д-р Біович. Перейшовши коротко історію тернистого шляху України, Архиєпископ зупинився довше над положенням нашої Католицької Церкви на рідних землях.

....„Будемо разом з вами молитися за волю вашої батьківщини, за звільнення вашого народу з того пекла, в якому він тепер перебуває", закінчив свою проповідь Архиєпископ Аделяйди.

Слід підкреслити, що Архиєпископ добре орієнтується в наших справах і нашій історії.

„Єдність", Аделяйда.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В АДЕЛЯЙДІ

В Аделяйді відбулося 30-го березня 1952 року Протестаційне Віче. На вічу виголошено доповіді та винесено резолюції протесту проти сонрівських зазіхань російських еміґраційних політичних угрупувань, та проти російського імперіялізму взагалі.

На вічу взяло участь біля 300 осіб.

„Єдність", Аделяйда.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА ТА ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В АВСТРАЛІЇ

Українська преса в Австралії хоч зросла кількістю, але якість її дуже незадовільна. Під сучасну пору появляються такі періодичні видання:

1) **„Вільна Думка"** в Сіднеї (від 16. 7. 1949), інформаційний тижневик зі сторінками ОУА, для жіноцтва, молоді, дітей.

2) **„Єдність"** в Аделяйді (від жовтня 1949), політичний тижневик, орган представництва ВО УНРади;

3) **„Перець"** гумористичний півмісячник в Сіднеї (від 1950 р.);

4) **„Наш Вісник"** у Мельборні (від 1951 р.) літературний магазин (квартальник);

5) **„Церковний Вісник"** у Сіднеї, місячник православного Єпископа Сильвестра (від 1951 р.);

6) **„Наш Голос"** в Аделяйді, релігійний тижневик УАПЦ (від 1951 р.);

7) **„Інформаційний Листок** Української Громади Вікторії" в Мельборні (від квітня 1952 р., циклостилеве видання).

Вважаємо, що для 25,000 українців в Австралії міг би вистачити один добре редагований загальногромадський тижневик, один місячник-магазин, і два релігійні місячники, один для католиків і один для православних. Це причинилось би до необхідної концентрації наших сил в Австралії. Майбутній історик української еміґрації дуже мало зможе довідатися про її життя з української преси, бо звичайно є тільки оголошення про різні збори, але звітів із них немає, тільки склад нового виділу.

У столицях стейтів існують незлі українські хори, танкові та театральні групи, що влаштовують імпрези. Великий успіх мала мандрівна виставка народного мистецтва національних груп серед якої український відділ під керівництвом мистця-графіка п. Л. Денисенка притягав увагу глядачів по цілій Австралії.

Інформаційна служба про Україну ще якслід не наладнана, але з кожним роком чимраз більше австралійців стає нашими приятелями.

Збіркова акція на будову чи купно народніх домів, хоч не в бажаному темпі, все ж таки поступає вперед. Мельборн, Сідней і Аделяйда стараються якнайскоріше перші мати свій народний дім. Прив'язаність до своїх рідних традицій серед великої частини української еміґрації дає запоруку, що вона сповнить і тут гідно свою історичну місію бути представництвом великого українського народу на далекій чужині.

Із допису в „Християнському Голосі", Мюнхен.

Часопис „СВОБОДА" повинен знаходитись в кожній українській хаті.

ПАШПОРТ УНР РЯТУЄ ЖИТТЯ ІНЖ. ФЕЛЬДМАНА

Перша і друга сторінка пашпорту УНР п. Фельдмана.

В Денвері, стейт Колорадо, зустрівся я з жидом п. Яковом Фельдманом, який з своєю жінкою перебуває від дзох років в Денвері, а сам працює при одному з денверських шпиталів. П. Фельдман оповів мені, що походить з України, почувається українцем, є громадянином Української Народної Республіки, має пашпорт УНР і цей пашпорт переховує як найбільші цінноці, бо він вже тричі став йому в великій пригоді.

П. Фельдман оповів мені історію свойого життя, випозичив мені свій пашпорт для зроблення фотокопій з нього і на моє прохання виразно уповажнив мене подати його історію до українських часописів. Уважаючи, що історія п. Фельдмана може бути арґументом в дискусії на тему українсько-жидівських взаємин, а щонайменш буде інтересна для нас, я поміщую її на сторінках „Свободи".

П. Яків Фельдман, народжений в Одесі як син купця I. ґільдії Григорія Фельдмана, покінчив ґімназію в Одесі в 1897 р. В 1898 р. виїхав на студії до Німеччини, де в 1907 р. покінчив політехніку, відділ будови машин. В Німеччині працював як інженер аж до упадку царської Росії. В 1919 р. звернувся до п. Фельдмана совєтський консул в Берліні з пропозицією, щоб п. Фельдман прийняв совєтське громадянство. П. Фельдман відмовився. В 1920 р. звернувся до п. Фельдмана український консулят, згл. посольство в Берліні, повідомляючи, що їм відомо про відмову п. Фельдмана прийняти совєтське громадянство і пропонуючи прийняти українське громадянство, бо Українська Держава уважає за свій обов'язок опікуватися всіми людьми, народженими на її території, які бажають стати її громадянами. П. Фельдман погодився, віддав старий російський пашпорт і негайно одержав пашпорт У. Н. Республіки. В цей спосіб п. Фельдман став громадянином УНР й перебуваючи дальше в Німеччині, послуговувався кожночасно цим пашпортом.

В 1933 р., по приході Гітлера до влади, п. Фельдмана заарештували під закидом, що п. Фельдман комуніст. У Ґестапо йому заявили, що до двох годин його розстріляють, хіба, що він предложить незбиті докази, що він не є комуніст. Перебігаючи в думках всі дані й арґументи на своє оправдання, п. Фельдман пригадав собі свій пашпорт і покликався на це, що й переконало ґестапівців, що він не комуніст.

Перед вибухом II. Світової Війни п. Фельдман почав заходи, щоб виїхати до Америки. Американський консул пів року не хотів видати візи на в'їзд до Америки, роблячи різні труднощі та підозріваючи, що п. Фельдман має комуністичні переконання.

Коли ж для п. Фельдмана стало ясно, що консул підозріває в ньому комуніста і через те не хоче допустити до Америки, показав консулеві свій український пашпорт і тоді без труднощів в 1939 р. одержав дозвіл на в'їзд до Америки.

Вкінці цей пашпорт став в пригоді п. Фельдманові третій раз вже в Америці в 1951 р. П. Фельдман вносив до німецького уряду скаргу, про відшкодування тих матеріяльних страт, які п. Фельдман зазнав від гітлерівського режиму. Висота претенсій виносила около $25,000. Німецький уряд різним способом відмовлявся прийняти скаргу п. Фельдмана й жадав все нових доказів та документів. Справа тяглася кілька місяців і грозило, що німецький уряд викрутиться від рекомпенсати п. Фельдманові. Тоді п. Фельдман ужив свій старий і випробуваний арґумент і предложив український пашпорт, згл. фотокопію з нього. І знову це помогло й нім. уряд прийняв всі претенсії від п. Фельдмана.

Оповідаючи про це все, п. Фельдман з вдячністю згадує українське посольство в Берліні, що піклувалося про всіх українських громадян без різниці віроісповідання і підкреслює, що він є українець.

Мґр. Орест Колтунюк.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Ч. 10.

В СПРАВІ „П'ЯТОГО КОНҐРЕСУ

1. Замовлення кімнат в готелі.

Український Конґресовий Комітет знову звертає увагу делеґатів на обставину, що у власному інтересі треба замовити кімнату в готелі наперед. П'ятий Конґрес відбуватиметься в готелі Статлер. Загальне резервування кімнат важне лише до 2 липня ц. р.

Організації дістали окремі готелеві листівки. Замовляти можна також і звичайною поштівкою прямо в готелі або через Український Конґресовий Комітет.

Щоби оминути будьякі неприємності, Український Конґресовий Комітет радить делеґатам негайно замовляти кімнати, бо це буде найкращою ґарантією гладкого перебігу улаштування себе. Якщо тільки частина делеґатів задумує в останній хвилині улаштувати себе, то мимоволі можуть спричинити затримку і замішання.

2. Реєстраційні оплати і вкладки.

Всі організації, згл. їх делеґатів закликається, щоби вони надсилали реєстраційні оплати або членські вкладки найпізніше до 1. липня ц. р., якщо досі цього не зробили.

Український Конґресовий Комітет звертається з проханням до всіх, кого це торкається, не відкладати цю справу на початок Конґресу, бо цим нароблять багато клопоту для Реєстраційного Бюра і для себе.

Це є останній тиждень для присилки Повновластей. Недобре робить та органезація, що відкладає цю справу на останню хвилину, мовляв, делеґат привезе Повновласті і гроші з собою. Тим робиться моральна кривда делеґатам, бо їх імена не буде часу надрукувати в програмовім журналі Конґресу. Через них буде треба видавати під час Конґресу додатковий список делеґатів.

Тому висилайте всі оплати негайно!

Український Конґресовий Комітет Америки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Концерт-Вистава

Приємну хвилю зладив нам Ансамбль Українських Артистів опери — давши нам дня 7. червня ц. р. концерт-виставу, яка пройшла надзвичайно удатно. Слід підмітити, що концерт-вистава вражала декого відміною в побудові програми від всіх дотеперішніх імпрез.

Особливо витревала працьовість та правильний підхід в піяністки Олени Клим, її здібпроцесі підготовавчої праці, передовсім над другою дією „Катерини" уможливив провести програму без будь-яких розходжень виконавців з музикою, та допоміг поставити виконання програми на високо-мистецький рівень.

Концерт-вистава складалася з двох частин: перша, це друга дія з опери „Катерина" муз. Аркаса, текст за Т. Шевченком, а в склад другої частини входили арії та сольові пісні українських та чужинецьких композиторів.

Всі дієві особи першої частини, а саме: Катерина — М. Кобрин-Кокольська (сопран), Мати — Г. Зятик (мецосопран), Батько — М. Чалий (бас-баритон), та Андрій — В. Ляшевич (тенор) виказали повне голосове й сценічне опанування своїх роль, в наслідок чого публіка нагородила деякі музичні місця гарячими оплесками. Коли зважити факт, що вистава відбулася без дириґента, годиться підчеркнути акуратність вокального виконання з музичним супроводом та сценічну самостійність артистів, — яка в ніякому разі не паралізувала свободи та їхніх спроможностей вчутися та віддати свої ролі.

В другій частині концерту-вистави помічався передовсім цікавий добір програми, хоч тут крім дуетів побажаний був би хоч один наприкінці багатий вокальний квартет. Подаючи окремо оцінку кожного з виконавців — старатимусь дотримати порядку програмки. — Бас-баритон М. Чалий виконав: арію короля з опери „Йоланта" муз. Чайковського, арію Дон-Базіліо з опери „Севільський цирулик" муз. Россіні, пісню князя Володимира з опери „Князь Ігор" муз. Бородіна, та жартівливу пісню виборного з оперети „Наталка Полтавка". Відомий з попередніх виступів б. соліст опери в Харкові виказав і цим разом неабияку плястичність та легкість в орудуванню своїм голосовим капіталом, що особливо бравурно призвучав в арії Дон - Базіліо, та пісні Володимира Галицького. П. Г. Зятик, дипл. оперова і концертова співачка виконала „Думу" Гайворонського, арію Оксани „Ангел ночі" з опери „Запорожець за Дунаєм" й арію Сантуші з опери „Кавалерія Рустікана", муз. Маскані. У всіх трьох піснях помічалося вдале охоплення зрізничкованого їхнього характеру та льогічна, музикальна інтерпретація, пов'язана з виявом глибокого драматичного чуття. П. В. Ляшевич, б. соліст опери в Києві, хоч може не надто щасливо підібрав свою програму, однак його наскрізь м'який, приємний ліричний тенор враз з особливою музикальністю та викінченням музичних фраз, позіставив глибоке й тривале враження. Наймолодша з виконавців, зате обдарована дуже милозвучним сопраном, п. М. Кобрин-Кокольська, відспівала арію з опери „Сила призначення", муз. Верді, пісню „Хай квіти рожі зацвітуть" Лопатинського, та дві жартівливі укр. пісні: „Через гору" та „Дощик".

У всіх її піснях зазначувалася голосова гнучкість та легкість в осягненні високих позицій, що ішла в парі з наскрізь чіткою муз. технікою. Із останніх виступів солістки відчувається ріст, що при дальшій відповідній праці може гарантувати їй будучність.

В доказ високого мистецького рівня цієї програми та її виконавців служить факт, що ансамбль артистів опери одержав запрошення від місцевих чинників повторити цю імпрезу на відповідних гарантійних умовах.

П. М.

Нові Книжки й Журнали

Тарас Шевченко. Кобзар. Друге поправлене й доповнене видання. Том перший. Українська Вільна Академія Наук в Канаді, ч. 1. — Видано накладом Видавничої Спілки „Тризуб". Вінніпеґ, Канада. — Редакція, статті й пояснення д-ра Леоніда Білецького. 1952, ст. 376.

Перед нами перший том розкішного, й мабуть, найціннішого повного видання Шевченкових творів на еміграції, що має появитися в чотирьох томах під редакцією проф. Леоніда Білецького. Автор зазначує, що його „видання відрізняється від усіх інших дотеперішніх видань творів Шевченка: 1. текстом: текст кожного твору подається не з поправками поета на схилку його життя і творчих сил, — а переважно в незміненому вигляді в той момент, коли твір вийшов із під пера автора. — 2. пляном: твори розподілюються в пляні тих найважніших місць, в яких поет перебував. — 3. циклізацією: в кожній добі поет свої твори групував у суцільні мистецькі й ідейно викінчені циклі й до кожного циклю додавав відповідний заспів. — 4. розпологом статтей. — 5. розумінням творчости Шевченка.

Може не всі Шевченкознавці згодяться з таким оригінальним підходом до видання творів Тараса Шевченка, але ніхто не зможе заперечити, що редактор проробив велику працю, головно в тій частині, де він вияснює, як треба розуміти Шевченкові твори.

Цінним у новому виданні являється й те, що редактор подав наголоси усіх слів, починаючи від двоскладових. — Це велика цінність видання, бо в нас часто неправильно наголошують Шевченкові твори. Це вже третє видання Шевченка з наголосами: перше було Кулішеве (1860 р.), а друге Франкове (1910 р.).

О. прот. Петро Білон. Спогади. Частина перша. Пітсбурґ, 1952, ст. 164. Обкладинка М. Битинського.

Автор першу частину своїх цікавих спогадів зачинає розповіддю про свої дитячі роки в містечку Василькові, пізніше розказує про побут у Києві, де 1888 року святковано 900 роковини християнства в Україні і далі про першу світову війну та про визвольні змагання українського народу, після яких автор знайшовся в таборі інтернованих в Олександрові - Куявськім, Щипйорні та в Каліші в Польщі, звідки 1924 р. виїхав до Америки.

Вже давно не бачили ми таких цікавих спогадів. Їх читається немов найцікавішу повість і вони кожному читачеві пригадують рідні землі та будуть тим „євшаном-зіллям", яке ворушитиме пам'ять про рідний край. Ось як автор описує роковини хрищення України.

„Ввечорі в 5. год. розпочалося дзвонення по всіх київських церквах і манастирях. Це вперше я почув той гомін дзвонів, що розніся по Києві. Боже! Що то була за чудова симфонія! Розпочиналися скрізь урочисті відправи: Всеношні та Утрені. Ми були в церкві св. Софії. Служили декілька митрополитів, багато єпископів і духівництва."

В спогадах отця Білона — повно згадок про визначних українців, між ними про поета Євгена Маланюка, проф. В. Біднова, В. К. Прокоповича, полк. Отмарштайна і ген. О. Пилькевича.

„Спогади" о. прот. Білона — цінне джерело до нашої історії в першій половині цього віку. В цій книжці багато світлин тих українських діячів, що про них розповідається.

О. Ісидор Нагаєвський. Батьки і діти. (Світла й тіні модерного виховання). Видавництво „Америка". Филаделфія, 1952, ст. 120.

Автор, як зазначує сам у передмові, „старався представити світла й тіні сьогоднішньої родини та її найважнішого, Богом даного обв'язку, — виховання нового покоління. Може кого з Шановних Читачів зацікавить хоч би одна думка, одна ідея, що поставить йому перед очі ,вартість' змодернізованої родини й вартість правдиво-християнської родини, тоді завдання оцих скромних рядків буде виконане."

Книжка о. Нагаєвського складається з двох частин: в першій (ст. 13-47) пише автор про подружжя та родинне життя, а в другій (ст. 49-116) розглядає проблеми виховання дітей, використовуючи багату англійську, німецьку та італійську наукову літературу. Цю книжку повинні прочитати всі батьки та ті особи, що мають діло з вихованням дітей, бо в ній знайдуть ключ до пізнання своїх дітей і вихованців.

Не забуває автор і про те, щоб українські батьки виховали так свої діти, щоб вони не забули країни своїх батьків.

„В рідній школі зможемо виховати діти в рідній традиції. Без цього дитина швидко забуде про край батьків. — Менше говорім про велику політику, нехай про те говорять люди покликані до цього, а більше дбаймо про свої рідні школи, бо в противному випадку заберемо наші ідеали з собою до могили, тому що наші діти, невиховані в рідних школах, їх ніколи не зрозуміють".

Л. Луців.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

„По Гудсоні, по Гудсоні..."

(Закінчення зі стор. 2.)

ними рукавами, як потиснули голосами, то аж вершки кленів затремтіли, заколивалися! Хлопці співають прекрасно, хотілося б їх слухати „та й без перестанку" і зовсім не вертатися на корабель...

Одначе прийшла пора вертатися та відпливати в поворотну дорогу... На кораблі закипіло життя давним порядком: фамілійний народ навернувся до незліквідованих дарів божих і почав наново трапезування, молодь дала ногам волю, а поважні джентельмени з поспіхом, щоб не марнувати дорогоцінного часу, ішли до „сепараток" докінчувати „пульку". Закохані пари шукали „блискучого відокремлення" на чердаках. На жаль, через мрячну погоду, відсутність місяця, зірок і тим подібних акцесуарів бракувало їм відповідного романтичного тла. Але, казали в „старому краю": „Хто хоче пса вдарити, той кия знайде"...

... Вечоріє. Мрійно зеленіють береги Гудсону, як довга, біла намітка тихо снується за кораблем доріжка молошної піни, над головами плачливо покрикують меви, і душу мимоволі огортає якийсь дивний сентимент, ніби підсвідоме почуття жалю, що ось приближається кінець чогось гарного, що тривало занадто коротко. А коли на горизонті виринула наче з казки струнка сильветка моста Вашингтона, на покладі піднялися голоси протесту:

— Невже це Ню Йорк?.. Так скоро? Яка шкода!

І, з боку, статечний голос:

— А що з тими сендвичами зробити? Хіба викинути в воду?..

Групка молодих людей збирається йти просити Управу, щоб „Думка" влаштовувала такі прогулянки кілька разів до року... Чи ж треба більшого признання для організаторів прогульки? Одного їм, хіба, побажаймо: хоч трохи кращої погоди на другий рік!

ПОМЕР КОРОЛЬ ПАЧКАРІВ НАРКОТИКАМИ

Сан Франціско. — У лічниці в'язниці Алкатраз, мавши 63 роки, помер на серцеву недугу славний свого часу в підпільному світі злочинців Ваксей Гордон, що спеціялізувався на шмуклярстві наркотиками. Гордон народився в східній частині долішнього Ню Йорку і з дитинства виявив схильність до кримінальної діяльности. Від 1905 року до часу його кінцевого затримання в 1951 році, він був заарештований 21 раз. Серед його провин нараховуються душогубства, напади, крадіж, переховування крадених речей, темні справи під час другої світової війни, але найбільше він відзначився в добі прогибіції, що дала йому великі доходи й виявила його великі здібності в пачкуванні алкоголем і найрізнішими наркотиками.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. „Свобода", від. 194, матиме свої чвертьрічні збори в суботу, 29. червня, о год. 7. ввечорі, в домівці товариства, 12 Ст. Марк'с пл. (коло 3. Еве.) на 3. поверсі в кімнаті ч. 4. Ділову частину зборів попередить цікава доповідь б. мін. п. Юліяна Ревая на тему: Як народжувалася держава Карпатської України. В діловій частині передбачена дискусія над проблемами недалекого Конґресу У.К.К., на який наше товариство висилає своїх уповновасених делеґатів. До програми входить також питання поширення Допомогового Фонду на всіх членів товариства. Прохаємо про загальну участь усіх членів. Гостям будемо раді. — Управа.

● РОЗШУКИ ●

КОНСТАНТИН ГРОМІВ бажає мати відомості про померлого свого дядька священика **ІВАНА ГРОМОВА**, який перебував в Клівленді, Огайо. Хто про нього знає з Рідних, або Знайомих, прошу написати на адресу:
315 E. 158th Street, Apt. 20, Bronx 56, N. Y.

ПОДЯКА.

Рідні, Приятелям та Знайомим складаємо цією дорогою щиру подяку за участь в похоронах, за вислови співчуття та за зложення квітів на могилу Нашої Бл. п. Матері

ТЕОНІЇ КАБАРОВСЬКОЇ.

Сердечно дякуємо **Всеч. о. Вол. Краєвському** за відправлення похоронних обрядів та **Всеч. о. Кочержукові** за відправлення Поминального Богослуження в день похоронів. — Особлива подяка належиться **Д-р Богданові Олесницькому** за незвичайно совісну й безкорисну лікарську опіку над Покійною в часі її довгої і важкої недуги.

Вкінці дякуємо всім Тим, що в часі недуги відвідували Покійну і несли Їй слова потіхи та розради, а Похоронному Заведенню "Lytwyn-Lytwyn" за совісне переведення похоронів.

Лідія Станько, дочка; Д-р Волод. Соколовський, син.

ТАРЗАН, ч. 2860. Шлях прир... ечення.

Порочна битва нагло скінчилася, коли Тарзана повалила на землю хрюкаюча зграя дикунів.

„За життя, що ти забрав", дико верещав ватажок мовою банту", ти заплатиш своїм власним"!

Після хрипкої команди своїм людям, ватажок обернувся і гордо ступав вниз по шляху.